

Auteur: Ed Koekebacker

De lentesignalering is afgenomen. Het einddoel van het aanvankelijk lezen, het vlot verklanken van losse woorden en het vloeiend lezen van teksten met een moeilijkheidsgraad van ten minste AVI-niveau E3, komt in zicht. Voor de risicolezers betekent dit dat zij gedurende kern 7 tot en met 12 hun leesvaardigheid uit moeten bouwen tot dat niveau, terwijl ze soms nog niet voldoen aan de tussendoelen van de eerste periode. Daarom is de hulp aan risicolezers vanaf kern 7 gebaseerd op twee pijlers: het verstevigen van vaardigheden die aangeleerd zijn in de voorafgaande kernen én het uitbouwen van de leesvaardigheid met de leerstof van de nieuwe kern.

1. Verstevenigen van vaardigheden

Letters vlot lezen

Kinderen die nog steeds moeite hebben met het benoemen van losse letters of met het tempo waarin de letters verklankt moeten worden, ondanks intensieve extra oefening, kampen waarschijnlijk met een automatiseringsprobleem. Hoewel sommige kinderen nooit zullen beschikken over een volledige, geautomatiseerde letterkennis, blijft het de moeite waard te oefenen. Zeker zolang er, hoe gering ook, vooruitgang geboekt wordt. Sommige kinderen hebben meer moeite met het verklanken van losse letters dan met het lezen van woorden waarin deze lastige letters voorkomen. Is dat het geval, blijf dan het lezen van losse letters wel oefenen, maar leg het accent bij de extra oefening toch op het lezen van woorden en zinnen.

Woorden vlot lezen

Mkm-woorden

Kinderen die nog steeds moeite hebben om mkm-woorden zonder spellen te lezen, moeten dóór blijven oefenen. Vanaf kern 7 wordt er in de les weinig of geen aandacht meer aan besteed; het aanleren van

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie de module 'Letters oefenen' gebruiken. Boven genoemde werkwijze wordt daarin digitaal aangeboden.

- Dagelijks oefenen de kinderen met een gereduceerd aantal, met zorg geselecteerde letters. U kunt deze letters eventueel zelf aanpassen.
- De letters kunnen bovendien snel in een andere volgorde worden geplaatst.
- Het is ook mogelijk om de geselecteerde letters te laten flitsen in een door uzelf te bepalen snelheid.

nieuwe woordtypen staat dan centraal. Dit betekent dat u oefeningen in het lezen van mkm-woorden zonder spellen, moet toevoegen aan het reguliere programma. Dit geldt vooral voor de kinderen die bij de lentesignalering bij *Veilig & vlot, kern 8* een beoordeling *twijfelachtig* of *onvoldoende* kregen. Voor hen is het dan ook aan te bevelen om regelmatig te blij-

ven lezen in *Veilig & vlot bij kern 4 t/m 6*. Ze oefenen, liefst dagelijks 5-10 minuten, onder uw begeleiding. Pas hierbij gevarieerde werkvormen toe die het oefenen van deze woordtypen aantrekkelijk houden.

Andere typen eenlettergrepige woorden

Het resultaat van de afname van DMT kaart 2 bij afnamemoment M3, leert welke kinderen nog moeite hebben met de overige typen eenlettergrepige woorden. Oefen daarom, in ieder geval met de kinderen die een beoordeling *twijfelachtig* of *onvoldoende* kregen, ook nog de woordrijen van de ker-
nen 7 en 8 uit *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 9*.

Beide hier beschreven suggesties betekenen voor de risicokinderen – en voor de leraar die het moet plannen en uitvoeren! – een verzwarende van het dagprogramma. Het is echter zeer de moeite waard om ze in praktijk te brengen. Immers, wanneer kinderen alle typen eenlettergrepige woorden vlot kunnen lezen, is beheersing van AVI-niveau E3 binnen handbereik.

2. Uitbouwen van de leesvaardigheid

Letters lezen

In kern 9 komen geen nieuwe letters of letterclusters aan de orde.

Woorden vlot lezen

In kern 9 worden de volgende doelen op woordniveau nagestreefd:

- mmmkm- en mkmmm-woorden lezen, zoals: straat, eerst;
- eenlettergrepige woorden lezen die eindigen op -aai, -ooi of -oei, zoals: haai;
- tweelettergrepige woorden lezen, zoals: buiten, kasten, bakker, balkon (met uitzondering van de tweelettergrepige woorden met een open lettergreep: boten);
- tweelettergrepige woorden lezen met voorvoegsel be-, ge- of ver-, zoals: bedoel, gezien, verhaal.

Bovenstaande woordtypen dienen correct en vlot gelezen te worden. Het vlot lezen van deze woorden wordt weer geoefend met *Veilig & vlot, kern 9*.

Wanneer u de aanbevelingen voor het dooroefenen van mkm-woorden en van de eenlettergrepige woorden die in de kernen 7 en 8 nieuw werden aangeboden opvolgt, betekent dit dat dagelijks met twee boekjes gewerkt wordt: *kern 4 t/m 6* én *kern 7 t/m 9*. Oefen met deze boekjes op aparte momenten; zo blijven de na te streven doelen voor de kinderen helder: vaardigheden onderhouden in mkm-woorden lezen

en de woorden van kern 7 en 8, én het onder de knie krijgen van de nieuwe woordtypen uit kern 9. De manier waarop u bij risicolezers oefent met *Veilig & vlot* blijft dezelfde: namelijk ‘voor-koor-zelf’.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie werken met de module ‘Woorden oefenen’. Het aanbod van *Veilig & vlot* is in deze module gereduceerd. De hoeveelheid stof is aangepast aan het leestempo van zwakke lezers, waardoor de kinderen meer succes ervaren en een betere leesmotivatie houden.

- De woordrijen worden een voor een opgebouwd, waardoor kinderen minder visuele informatie tegelijk ontvangen.
- Als het rijtje vol is, kan dit gelezen worden, terwijl de tijd gemeten wordt.
- Het rijtje kan nog een tweede keer gelezen worden, terwijl de tijd opgenomen wordt. Aan de tijdbalkjes is te zien of het de tweede keer sneller is gegaan.

Na het oefenen kunt u in de module ‘Woorden flitsen’ de woorden flitsen die in de module ‘Woorden oefenen’ geoefend zijn. De inhoud van ‘Woorden flitsen’ voor de steraanpak is anders dan de inhoud van de module ‘Flitsen’ in de basisinstructie. De te flitsen woorden worden eerst aangeboden in de module ‘Woorden oefenen’, waar de kinderen de woorden zonder tijdsdruk kunnen oefenen. Pas daarna gaat u met de kinderen deze woorden flitsen. De woordcategorieën die vanaf kern 7 worden aangeleerd, worden dan ook nooit direct op de eerste dag geflitst. Op de eerste dag van een woordcategorie vindt u dus alleen de module ‘Woorden oefenen’.

Zinnen lezen

Naast het correct en vlot lezen van woorden krijgt het lezen van zinnen en het vloeiend lezen van teksten steeds meer aandacht. Het herhaald lezen is de werkvorm die, zeker voor risicolezers, het meest effectief blijkt. De verhalen op de leesbladen van de kopieermap *Woordzetter* zijn daar speciaal op geschreven. In de toelichting bij *Woordzetter* staat uitvoerig beschreven hoe u met de leesbladen moet werken. Risicolezers oefenen het lezen van de teksten onder uw begeleiding. Het is van belang dat u de verhalen eerst voorleest: in het juiste tempo en met de juiste

intonatie. Wanneer de kinderen daar goed naar luisteren, leren ze hoe ze het lezen van zinnen aan moeten pakken. Het verhaal samen hardop lezen, gevolgd door individuele leesbeurten van één of enkele zinnen, maakt de oefening zinvol.

Voor kinderen bij wie de leesvaardigheid sterk achterblijft, kunnen de leesbladen bij kern 9 uit *Woordzetter* te veel moeilijkheden opleveren. Om de oefening in het lezen van zinnen zinvol te maken, oefent u met hen de leesbladen bij kern 7 en 8 nogmaals. Het herhaald lezen van bekende teksten met vaak geoeffende woordtypen zal hen makkelijker afgaan, waardoor er eerder kans is op succeservaringen.

Hoewel *Woordzetter* bedoeld is als extra oefenstof voor risicolezers (de kinderen die de 'ster'-aanpak krijgen) zijn de bladen ook heel geschikt om de andere kinderen extra te laten oefenen. Zij doen dit dan voornamelijk zelfstandig, individueel of in tweetallen. Tijdens de lesafsluiting kunnen zij (en de risicolezers die immers onder uw leiding geoefend hebben!) hun leesprestaties laten horen.

Begrijpend lezen, spelling en taal

In de handleidingen van de kernen 7 t/m 12 worden ook doelstellingen geformuleerd voor de leerlijnen begrijpend lezen, spelling en taal. Bij risicolezers verdient het de voorkeur om maximaal aandacht te geven aan de ontwikkeling van hun technische lees-

woordzetter • vlot en correct lezen • 9.4 • leesblad 1

De slagroom is van de taart.
De baas roept de meisjes bij zich.
Want die werken in de winkel.
'Wie zag de snoeper?' vraagt de baas.

'Ik zag geen snoeper,' zegt Ank.
'Ik ook niet,' zegt Lotte.
'Ik weet er niks van,' roept Noortje.
Eefje moet er zelfs van huilen.

'Er liepen hier twee snoepers,' zegt Fleur.
'Maar ik zag ze niet.
Want ik was in de keuken.'

huilen	boeven	werken	lampen
huizen	boeken	kurken	wespen
huiden	boeren	harken	helpen

Veilig leren lezen • risicolezers • kern 9 © J. Hageman, Leiden, 2012 - 2013

vaardigheid. Natuurlijk doen ze mee aan de groepsactiviteiten voor de andere leerlijnen die in de handleiding staan beschreven. Echter, de extra aandacht in de verlengde instructie, en op andere momenten van de dag, is gericht op *vlot lezen van woorden* en *vloeiend lezen van zinnen en teksten*.